

บทที่ 6

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม

ในบทนี้ได้รวบรวมงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าภายในขอบข่ายที่หลากหลายและในมุมมองที่ต่างกัน งานวิจัยในประเทศส่วนใหญ่เป็นการศึกษาในด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน บทบาทของครูในการส่งเสริมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน การปฏิบัติและการสอนของครู กิจกรรมการสอนของครูจะมีส่วนช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน สร้างความตระหนักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ส่วนงานวิจัยในต่างประเทศส่วนใหญ่เป็นการศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา จิตพิสัยเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมหรือรูปแบบการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา คิดว่าสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องสำคัญแต่ยากที่จะนำไปใช้ให้ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติจริง

6.1 งานวิจัยในประเทศ

ดาวเรือง รัตนิน (2518) ได้วิจัยเกี่ยวกับงานบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียน 3 แห่งในกรุงเทพมหานครมีบริเวณคับแคบไม่มีที่เล่นและที่พักผ่อน ไม่สามารถขยายเนื้อที่ออกไปได้ เพราะอยู่ติดกับวัด ถนนและห้องแถว ส่วนการจัดบริเวณโรงเรียนพบว่า ในต่างจังหวัดมีการปลูกต้นไม้ ไม้ดอกไม้ประดับมากกว่าในกรุงเทพมหานคร

สุวิษ แก้วเกษ (2518) ได้วิจัยเกี่ยวกับ งานบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีหอประชุม ห้องสมุด และห้องพยาบาล บางแห่งมีแต่จัดไว้ไม่น่าดูไม่น่าใช้ ยกเว้นโรงเรียนใหญ่ๆ ใกล้แหล่งชุมชนจัดห้องดังกล่าวได้เหมาะสม

พรรณเพ็ญ คเนจร ณ อยู่ธยา (2521) ได้ทำการวิจัยเรื่องการวิเคราะห์การใช้แบบอาคารเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า แสงสว่างในอาคารเรียน การถ่ายเทอากาศ อาคารสะดวกต่อการรักษาความสะอาดถูกสุขลักษณะค่อนข้างมาก

ประกาศี สุนันทุบุตร (2522 : 58-61) ได้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพสิ่งแวดล้อมของมหาวิทยาลัยรามคำแหงในทัศนะของนักศึกษาพบว่า

1. สภาพแวดล้อมในห้องเรียน นักศึกษามีความสัมพันธ์อันดีกับอาจารย์ผู้สอน มีการแข่งขันกันในการเรียน
2. สภาพแวดล้อมในกลุ่มเพื่อน ความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนนักศึกษาด้วยกันมีน้อย
3. สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับการบริหาร ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นของนักศึกษาน้อย นักศึกษาได้รับความสะดวกในการจัดกิจกรรมเพื่อบริการในชุมชนน้อย และได้รับคำแนะนำในการศึกษา และเลือกวิชาเรียนจากมหาวิทยาลัยน้อย
4. สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับอาคารสถานที่ ห้องเรียนร้อนอบอ้าว และแออัดมาก มีเสียงรบกวนจากข้างนอกเข้ามาในห้องเรียนเสมอ จำนวนนักศึกษาที่มีมากเกินไปส่วนทำให้การเรียนของนักศึกษาไม่บรรลุผลตามที่ต้องการ สำหรับบริการด้านห้องสมุด จัดได้ดีและใช้ได้สะดวกและมีหนังสือพอเพียงที่ต้องการศึกษาค้นคว้า

สิริเจษฎ์ รัตนจรณะ (2523 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องความรู้ และเจตคติของผู้สอนระดับมัธยมตอนปลายสายสามัญในกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษาพบว่า

1. ผู้สอนมีความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษา ในระดับปานกลาง โดยได้คะแนนเฉลี่ย 15.62 คะแนน จากคะแนนเต็ม 27 คะแนน และมีความรู้แตกต่างกันค่อนข้างมากผู้สอนที่สอนในหมวดวิทยาศาสตร์ มีความรู้มากกว่าผู้สอนในหมวดวิชาสังคมศึกษา และหมวดวิชาอื่น และผู้สอนที่มีจำนวนปีที่สอนระหว่าง 1-5 ปี มีความรู้มากกว่าผู้สอนตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป ส่วนผู้สอนเพศหญิง/ชาย และวุฒิการศึกษาสูงสุดนั้นมีความรู้ไม่แตกต่างกัน
2. ผู้สอนมีเจตคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษา อยู่ในระดับ “เห็นด้วย” (4.19) โดยได้คะแนนเฉลี่ย 117.32 คะแนน จากคะแนนเต็ม 140 คะแนน และเจตคติดังกล่าวนี้แตกต่างกันค่อนข้างมาก ผู้สอนหญิงมีคะแนนเจตคติมากกว่าผู้สอนชาย ส่วนผู้สอนที่แตกต่างกันในหมวดวิชาที่สอนวุฒิการศึกษาสูงสุด และจำนวนปีที่สอนนั้น มีเจตคติไม่แตกต่างกัน
3. ผู้สอนที่มีความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษาสูง จะมีคะแนน เจตคติต่อสิ่งแวดล้อมศึกษาสูงด้วย

ผกาทิพย์ เกษรากุล (2524 : 56-60) ได้ศึกษาสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒในทัศนะของนิสิต พบว่า

1. สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับอาคารสถานที่ นิสิตส่วนใหญ่เห็นว่า ห้องเรียนสะอาดไม่แออัด มีการใช้ประโยชน์ของห้องเรียนในการเรียนการสอนปานกลาง ที่นั่งพักผ่อน สถานที่เล่น

2. สภาพแวดล้อมในห้องเรียน นิสิตส่วนใหญ่เห็นว่า อาจารย์มีความเป็นกันเองมาก อาจารย์มีความตั้งใจในการสอน มีการเตรียมการสอน และมีความรู้ในเนื้อหาวิชาดี แต่อาจารย์ยังเปิดโอกาสให้นิสิตได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลการสอนของอาจารย์น้อย นิสิตมีความสนใจและเอาใจใส่ในการเรียนระดับปานกลาง

3. สภาพแวดล้อมในกลุ่มเพื่อน นิสิตส่วนใหญ่เห็นว่า การเข้าร่วมกิจกรรมและการพบปะสังสรรค์ ระหว่างนิสิตต่างคณะ และชั้นปีมีน้อย นิสิตสนใจการเข้าร่วมในองค์การหรือสโมสรนิสิตในระดับปานกลาง มีความอบอุ่นในกลุ่มเพื่อนมาก

วิลาศ จันทรัตน์ (2524) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารงานสุขภาพอนามัยในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดสงขลา ผลวิจัยพบว่า โรงเรียนบริหารงานได้เข้าเกณฑ์มาตรฐานมากกว่าโรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่นอกเขตสุขภาพ โดยเหตุผลที่ว่าโรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตสุขภาพนั้น ได้รับประโยชน์ในการดำเนินงานสุขภาพอนามัยในโรงเรียนจากชุมชนทั้งทางตรงและทางอ้อม ประโยชน์ทางตรง คือ ได้รูปแบบปกครองส่วนท้องถิ่น กฎหมาย กำหนดให้สุขภาพตำบลดำเนินงานโดยคณะกรรมการที่เลือกตั้งมาจากประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ ซึ่งหน้าที่หลักสำคัญประการหนึ่ง คือ การพัฒนาด้านสาธารณสุขโรค และการพัฒนาสุขภาพในโรงเรียนเขตสุขภาพมักจะตั้งอยู่ในตัวอำเภอหรือตำบลใหญ่ๆ ที่มีประชาชนอาศัยหนาแน่น ประชากรส่วนใหญ่มีรายได้ค่อนข้างดี จึงมีโอกาที่จะได้รับความช่วยเหลือด้านการเงินหรือสิ่งของจากชุมชนมากกว่าโรงเรียนที่ตั้งอยู่นอกเขตสุขภาพ

สำนักงานคณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ (2525) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ โครงการวิจัยและวางแผนเพื่อพัฒนาการศึกษา ปีงบประมาณ 2523 พบว่า อาคารต่างๆ ในแต่ละจังหวัดมีสภาพทรุดโทรมอยู่จำนวนหนึ่ง ซึ่งควรได้รับการซ่อมแซม หากไม่ได้รับการซ่อมแซมก็จะใช้ประโยชน์ได้ไม่เต็มที่ หรือถ้าใช้ก็อาจเป็นอันตรายแก่เด็ก การที่พบว่าอาคารที่มีสภาพไม่ดีอยู่มากถึงร้อยละ 17 แสดงว่า อาคารเหล่านี้ไม่ได้รับการดูแลหรือซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้ดี งบประมาณที่ได้เกี่ยวกับอาคารก็มักจะเป็นงบประมาณให้สร้างอาคารมากกว่าซ่อมแซมอาคารเก่า

นิธิ สตะเวทิน (2526 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทครูในการ เผยแพร่ข่าวสารเรื่องการรักษาความสะอาด ศึกษากรณีอำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ครูหญิงมีบทบาทในการเผยแพร่ข่าวสารเรื่องการรักษาความสะอาดให้แก่ประชาชนในชนบทยากจนไม่แตกต่าง

เพียงใจ ชัมมารักขิตานนท์ (2527 : 6-7) วิจัยเรื่องบทบาทของชมรมทางสิ่งแวดล้อมในมหาวิทยาลัยเขตกรุงเทพมหานครในการจัดกิจกรรมเพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมให้บรรเทาลงได้ ชมรมสิ่งแวดล้อมในมหาวิทยาลัยเขตกรุงเทพมหานครโดยส่วนรวมมีบทบาทในการจัดกิจกรรมเพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมค่อนข้างมาก และชมรมมีอิสระในการกำหนดนโยบายของการจัดกิจกรรมอย่างเต็มที่ สมาชิกมีความคิดเห็นต่อบทบาทของชมรม ในการจัดกิจกรรมเพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมกำลังทวีความรุนแรงขึ้น และเห็นว่ารัฐบาลฝ่ายเดียวไม่สามารถแก้ปัญหาและเผยแพร่ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมได้ การเผยแพร่ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม และการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาควรเป็นหน้าที่ของชมรม

ยานี ทิพย์ประภา (2527) ได้วิจัยเรื่องสภาพทั่วไปและ ปัญหาในการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ยังจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำที่อนุกรรมการสุขภาพศึกษาสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุขกำหนดไว้

ปองจิต แจ่มจรัส (2528 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาค่านิยมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักท่องเที่ยวและประชาชนในท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า มีค่านิยมในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมในระดับค่อนข้างสูง คาดว่าทั้งสองกลุ่มจะมีพฤติกรรมที่พึงปรารถนาต่อสภาพแวดล้อมเป็นส่วนใหญ่ จากการวิเคราะห์ค่านิยมของกลุ่มนักท่องเที่ยว พบว่านักท่องเที่ยวที่มีครอบครัวแล้ว มีค่านิยมในการอนุรักษ์สูงกว่านักท่องเที่ยวที่ยังเป็นโสด ส่วนปัจจัยทางด้านอาชีพ อายุ เพศ ระดับรายได้ จำนวนครั้งที่มาชะอำ และที่อยู่ปัจจุบันดังกล่าวทั้งหมดมิได้มีผลต่อการผันแปรของค่านิยมในการอนุรักษ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จากการวิเคราะห์ค่านิยมของกลุ่มประชากรในท้องถิ่น พบว่า อาชีพรับราชการมีค่านิยมในการอนุรักษ์ต่ำกว่าผู้ประกอบการอาชีพอื่น ส่วนปัจจัยอื่นๆ มิได้มีผลต่อการผันแปรของค่านิยมในการอนุรักษ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศรีปริญญา ฐปกระจำง (2529 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของพัฒนาการในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในชนบท พบว่า

1. พัฒนาการส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในชนบทระดับปานกลาง
2. ลักษณะการมีส่วนร่วมวางโครงการและร่วมปฏิบัติมากกว่าการมีส่วนร่วมบำรุงรักษา

3. ระยะเวลาการปฏิบัติงานในชุมชน ระยะเวลาในการปฏิบัติในเขตพัฒนาตำบลปัจจุบัน
ความคิดเห็นต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและรักษา
คุณภาพสิ่งแวดล้อมในชนบทของพัฒนาการ

4. เพศ อายุ ระดับการศึกษา ภูมิภาคเขตปฏิบัติงาน การติดตามข่าวสารสิ่งแวดล้อม ไม่
มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในชนบทของ
พัฒนาการ

ธรรมนูญรัฐ ทวีกุล (2530 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมการอนุรักษ์
สภาพแวดล้อมสวนสาธารณะของประชาชน ศึกษากรณีผู้ที่มาใช้สวนสาธารณะใน
กรุงเทพมหานคร พบว่า ประชาชนในกรุงเทพมหานครมีพฤติกรรมการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม
สวนสาธารณะในเชิงบวก ปัจจัยที่มีผลต่อการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม ได้แก่ การศึกษา เพศ และ
ลักษณะการมาใช้สวนสาธารณะ

นิตยา โปชันเงิน (2530 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการเผยแพร่ข่าวสารอนุรักษ์
ทรัพยากรป่าไม้แก่ประชาชนของครู ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า

1. การเผยแพร่ข่าวสารการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แก่ประชาชนของครู ส่วนใหญ่ครูเคย
พูดคุยกับประชาชนเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในรายละเอียดต่างๆ ค่อนข้างน้อย คือ
มีการเผยแพร่ 2-3 ครั้ง ในรอบ 6 เดือน (1 ตุลาคม 2529-30 เมษายน 2530)

2. เมื่อทดสอบสมมติฐานทางการวิจัยแล้วพบว่า ระดับความ เชื่อมั่น 95% การเผยแพร่
ข่าวสารการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แก่ประชาชนของครูไม่แตกต่างกันตามตัวแปรกลุ่มวิชาที่
สอน จำนวนปีที่สอน การเปิดรับสื่อมวลชน การเปิดรับสื่อบุคคล ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์
ทรัพยากรป่าไม้

ลัดดา ศิลาน้อย (2530 : 66-67) ได้ทำวิจัยเรื่องการศึกษาลักษณะสัมฤทธิ์ทางการเรียนและ
เจตคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ใน
วิชาสังคมศึกษา จากการสอนโดยใช้กิจกรรมในแหล่งชุมชน กับการสอนของ หน่วย
ศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง 30 คน กลุ่ม
ควบคุม 30 คน กลุ่มทดลองใช้การสอนโดยใช้กิจกรรมในแหล่งชุมชน กลุ่มควบคุมใช้การสอน
ตามคู่มือครู พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมในแหล่งชุมชนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและ
เจตคติต่อกิจกรรมที่ทำสูงกว่านักเรียนที่เรียนตามคู่มือการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรม
สามัญศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ (2530) ได้ทำการ
วิจัยเรื่องการประเมินผลโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน โดยนำเอา

1. ผลการเปรียบเทียบระหว่างก่อนเริ่มโครงการและหลังเริ่มโครงการทั้งในด้านสภาพแวดล้อม ด้านปัจจัยเบื้องต้นและด้านผลผลิตตามวัตถุประสงค์ 8 ประการ ของโครงการ กศ.พช. ที่พบว่า หลังเริ่มโครงการดีกว่าก่อนเริ่มโครงการควรจะได้ดำเนินงานต่อไป และขยายโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ให้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งควรขยายตามวงเงินงบประมาณที่เพียงพอกับโรงเรียนสามารถจัดหาวัสดุ ครุภัณฑ์ให้เพียงพอกับการดำเนินงาน
2. ผลการศึกษาสภาพการณ์หลังเริ่มโครงการในด้านสภาพแวดล้อม ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ที่พบว่าสภาพการณ์ต่างๆ อยู่ในระดับดีและระดับปานกลาง นั้น ช่วยให้สามารถมองเห็นแนวทางที่จะปรับปรุงการดำเนินงานโครงการ กศ.พช. ได้ชัดเจนขึ้น ในโอกาสต่อไป
3. ควรให้ผู้รับผิดชอบในโครงการแต่ละระดับ และผู้เกี่ยวข้องจะได้ศึกษารายงานการประเมินผลโครงการ กศ.พช. ครั้นนี้อย่างละเอียด เพื่อนำข้อมูล ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอที่ปรากฏไปปรับปรุง
4. ผลประโยชน์ของผู้บริโภคผลการประเมินผลโครงการ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานระดับสูง ทั้งในระดับชาติ ระดับจังหวัด หรือหน่วยงานระดับล่างที่มีส่วนในการดำเนินโครงการโดยตรง หรือผู้ที่เกี่ยวข้องในทุกๆระดับ ควรจะได้ศึกษาการรายงานผลอย่างละเอียด เพื่อจะได้นำไปปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานโครงการ กศ.พช. หรือโครงการอื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน โดยเฉพาะโครงการตามแผนพัฒนาชนบทของรัฐบาลในโอกาสต่อไป ข้อเสนอสำหรับการประเมินโครงการ กศ.พช. ปีต่อไป
5. เกี่ยวกับเนื้อหาการประเมินผลผลิตในรูปผลกระทบต่อชุมชน
6. เกี่ยวกับการออกแบบการประเมิน ไม่มีการเปรียบเทียบระหว่างระยะเวลากับกลุ่มควบคุม
7. เกี่ยวกับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ในการประเมินที่ผ่านมาใช้ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน ผู้สนับสนุน ผู้นำท้องถิ่น และประชาชนเป็นกลุ่มตัวอย่าง ควรจะประเมินผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องอื่นๆด้วย เช่น นักเรียน ผู้แทนจาก 6 กระทรวงหลัก เป็นต้น
8. เกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ ไม่ได้ถามเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อหลักสูตร
9. เกี่ยวกับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ควรจะใช้การวิเคราะห์หาสาเหตุ (Path Analysis) การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiply Regression Analysis) การวิเคราะห์

10. เกี่ยวกับทิศทางการประเมิน ถ้ามองในระดับประเทศหรือระดับกรม จากการประเมินพบว่า ปัญหาส่วนใหญ่อยู่ในระดับท้องถิ่น ควรส่งเสริมให้ผู้รับผิดชอบในภูมิภาคประเมินโครงการของเขาเองจะดีที่สุด คือ ให้เขาทำงานไปแก้ปัญหาไป ส่วนกลางน่าจะเป็นเพียงการฝึกอบรม ตลอดจนการใช้เครื่องมือเทคนิคเกี่ยวกับการทำงานการศึกษากรณี (Case Study) หรือการศึกษาภาคสนาม (Field Study) หรือวิธีอื่นๆที่ส่งเสริมให้การประเมินผลเพื่อปรับปรุงได้ทันที

สมสกุล บัณฑิตพุ่ม (2531 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของครูที่มีต่อการส่งเสริมการรักษาความสะอาดของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า

1. บทบาทของครูในการส่งเสริมการรักษาความสะอาดของนักเรียนอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีบทบาทปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีบทบาทปานกลางในด้านการประชาสัมพันธ์กับฝ่ายต่างๆ และมีบทบาทน้อยในด้านการจัดกิจกรรม

2. ครูเพศชายและเพศหญิงมีบทบาทรวมในการส่งเสริมการรักษาความสะอาดของนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนครูที่มีสถานภาพสมรสและประสพการณ์เป็นครูต่างกันมีบทบาทดังกล่าวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ครูประเมินบทบาทของตนเองในการส่งเสริมการรักษาความสะอาดของนักเรียนสูงกว่าที่นักเรียนประเมินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งบทบาทรวมและบทบาทรายด้าน

4. ปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมการรักษาความสะอาดของครูอยู่ในระดับปานกลาง สุนทรีย์ จินธรรม (2531 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่ององค์ประกอบที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนในหมู่บ้านโครงการปฐมอโศก ตำบลพระประโทน อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม พบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกันมีพฤติกรรมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมต่างกัน โดยกลุ่มอายุมากมีพฤติกรรมการอนุรักษ์สูงกว่ากลุ่มประชากรที่มีอายุต่ำกว่า

สุนี หทัยอารีรักษ์ (2531 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา บทบาทของลูกเสือที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่า

1. ลูกเสือมีบทบาทในการร่วมทำกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้ง 22 กิจกรรม บทบาทในการมีส่วนร่วมกิจกรรมอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย โดย

2. ลูกเสือมีความคาดหวังในการมีส่วนร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้ง 22 กิจกรรม โดยคาดหวังในการมีส่วนร่วมกิจกรรมอยู่ในระดับค่อนข้างมากโดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.03-3.52 เมื่อแบ่งกิจกรรมเป็น 4 ด้าน พบว่าลูกเสือคาดหวังต่อบทบาทการเข้าร่วมกิจกรรมด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติและสาธารณสมบัติมากกว่าด้านอื่นๆ ด้านการอนุรักษ์อากาศ การอนุรักษ์น้ำ และการอนุรักษ์ดิน มีความคาดหวังในการมีส่วนร่วมน้อยลงตามลำดับ ความคาดหวังในบทบาทนี้แตกต่างกัน โดยลูกเสือที่อยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1,2 และ3 มีบทบาทที่คาดหวังแตกต่างกัน ซึ่งลูกเสือที่อยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 บทบาทที่คาดหวังมากกว่าลูกเสือที่อยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และลูกเสือที่มีภูมิลำเนาอยู่ในบริเวณที่มีปัญหาสิ่งแวดล้อมมีบทบาท

เพ็ญศรี ลียาวัฒนานพวงศ์ (2533 : 122) ได้ศึกษาความคิดเห็นและความต้องการเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในกรุงเทพมหานคร ผลปรากฏว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความต้องการให้วัดผลและประเมินผลจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของนักเรียนในชั้นเรียน การศึกษาจากของจริง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของนักเรียนนอกชั้นเรียน แบบฝึกหัด สมุด จดงาน การสอบข้อเขียนในห้องเรียน และการทำรายงาน ตามลำดับ

จากการศึกษางานวิจัยข้างต้น สรุปได้ดังนี้

บุคลากร ซึ่งหมายถึง ครูสังคมศึกษา มีมโนทัศน์สิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง ผู้มีพื้นฐานการศึกษาสิ่งแวดล้อมศึกษามีมโนทัศน์สิ่งแวดล้อมแตกต่างจากผู้ไม่มีพื้นฐาน แต่ผู้ที่มีประสบการณ์สอนแตกต่างกัน มีมโนทัศน์สิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน : การสอนที่มุ่งเน้นการให้ความรู้ อาจไม่นำไปสู่การปฏิบัติ แต่การสอนแบบสหวิทยาการ ให้ลงมือปฏิบัติ สัมผัสกับปัญหา ศึกษาในห้องเรียน และหาความรู้จากสื่อมวลชน เป็นวิธีการสอนที่เหมาะสม

สื่อ/อุปกรณ์ประกอบการสอน : การใช้สื่อมวลชนและการศึกษานอกห้องเรียน เป็นสื่อประกอบการสอนที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติของผู้เรียน

การวัดผลประเมินผล : ผู้เรียนวิชาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ส่วนใหญ่ต้องการให้วัดผลและประเมินผลจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของนักเรียนเป็นหลัก ขณะที่หัวหน้าหมวดวิชา และครูผู้สอน จะใช้การวัดผลจากการตรวจสอบผลงานของผู้เรียนเป็นหลัก

ศรวณีย์ วิณะคุปต์ (2533 : 113) วิจัยเรื่องบทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ผลการวิจัยพบว่า ตำรวจตระเวนชายแดนที่มีอายุต่างกัน จะมีบทบาทที่เป็นจริงในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกัน

ศิริพร ชีพประกิจ (2533 : บทคัดย่อ) ศึกษาการพัฒนาค่านิยมด้านสิ่งแวดล้อมโดยการใช้กระบวนการกระจำงค่านิยม สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยอาชีวศึกษาภูเก็ต จำนวน 40 คน โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบทดสอบวัดค่านิยมด้านสิ่งแวดล้อม 6 ด้าน คือ การเห็นคุณค่าของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัด และคุ่มค่าการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การร่วมกันพิทักษ์รักษาผลประโยชน์ของตนเองและสังคมยอมรับกลุ่มบุคคล กลุ่มชาติพันธุ์ หรือกลุ่มชนชั้นที่แตกต่างไปจากตนเอง ผลการวิจัยพบว่า ค่านิยมด้านสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาหลังการใช้ชุดปฏิบัติการ โดยกระจำงค่านิยมสูงกว่าก่อนใช้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อรพันธ์ ประสิทธิ์รัตน์ (2533 : 21) ได้ศึกษาสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับครูผู้สอน พบว่าพฤติกรรมของครูผู้สอนมีผลอย่างยิ่งต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ในเรื่องนี้เป็นที่ยอมรับกันทั่วไป การฝึกหัดครูได้เคยมีโครงการศึกษาสภาพแวดล้อมในห้องเรียน เป็นโครงการร่วมมือกันระหว่างประเทศที่เป็นสมาชิกของ ไออีเอ ซึ่งเป็นการศึกษาสภาพแวดล้อมในห้องเรียนเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครูกับนักเรียน เมื่อศึกษาเสร็จสิ้นแล้ว ทำให้ได้แบบสังเกตมาตรฐานที่จะนำไปใช้ต่อไป จึงสรุปได้ว่าพฤติกรรมของครูในห้องเรียนเป็นเรื่องสำคัญและส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

อิทธิพร รุจะศิริ (2533 : บทคัดย่อ) ได้ทำการพัฒนาชุดฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความรู้ทางสิ่งแวดล้อมศึกษาสำหรับครูประถม ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มทดลองมีความรู้ทางสิ่งแวดล้อมศึกษาสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนทดสอบก่อนศึกษาและหลังศึกษาจากการใช้ชุดฝึกอบรมของกลุ่มทดลอง ปรากฏว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จากผลการวิจัยนี้แสดงว่าชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง สามารถสร้างเสริมความรู้ทางสิ่งแวดล้อมศึกษาสำหรับครูประถมได้จริง

กฤษณา บุญคุ้ม (2534 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาผลการสอน โดยวิธีการสำรวจ สิ่งแวดล้อมที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเจตคติต่อ สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนด้วยการสำรวจสิ่งแวดล้อม ผล การศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยวิธีการสำรวจมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในแต่ละด้านสูงกว่า ก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเกิดเจตคติต่อสิ่งแวดล้อมสูงกว่าก่อน การทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

มนทิพย์ เพชรรุ่ง (2534 : 127-128) ได้ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาในวิชาสังคมศึกษา เรื่องมลพิษทางน้ำ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างกลุ่มที่เรียนในห้องเรียนและนอกห้องเรียน โรงเรียนปากน้ำวิทยาคม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2533 จำนวน 60 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 30 คน ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มที่เรียนนอกห้องเรียนสูงกว่า

อนันต์ นามทองตัน (2534) ได้วิจัยเรื่องบรรยากาศในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า ในบรรยากาศด้าน กายภาพทั้งโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีระดับการปฏิบัติในเรื่องการสร้าง สิ่งที่เป็นเอกลักษณ์ของโรงเรียนเพื่อเป็นศูนย์รวมทางจิตใจเป็นลำดับสูง บรรยากาศในด้าน การจัดกิจกรรมทางวิชาการมีการให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดตกแต่ง และดูแลห้องเรียน บรรยากาศด้านการบริหารพบว่า โรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดกลางมีระดับการปฏิบัติใน เรื่องการประสานงานกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมาให้ภูมิคุ้มกันโรคแก่นักเรียนอย่างทั่วถึงเป็น ลำดับสูง

จินตนา ศรีนุกูล (2535 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพฤติกรรมกาบทิ้งขยะของประชาชนใน กรุงเทพมหานคร ผลปรากฏว่า ปริมาณขยะในครัวเรือนมีมากเป็นอันดับหนึ่ง เกิดจากกิจกรรม การปรุงอาหาร และรับประทานอาหาร มีขยะชนิดเศษอาหาร เศษผัก เปลือกผลไม้มากที่สุด วิธีการทิ้งขยะโดยใส่ถุงรวมกับขยะประเภทอื่นๆ ก่อนนำไปใส่ถังขยะหรือนำไปทิ้งซึ่งเป็นวิธีการ ทิ้งขยะแบบไม่แยกประเภท

ชอบ ชอบชื่นชม (2535) ได้วิจัยเรื่องความรู้และความตระหนักของอาสาพัฒนาชุมชนที่ มีต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมในชนบท ศึกษากรณี : จังหวัดจันทบุรี พบว่า อายุ รายได้ และระดับ การศึกษาเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความตระหนักเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม

วิชุดา เสือดี (2535) ได้วิจัยเรื่องบทบาทของครูในการส่งเสริมการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมแก่นักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เพื่อศึกษา บทบาทของครูในการส่งเสริมการอนุรักษ์ด้านการเป็นผู้สร้างความรู้ ความเข้าใจการป้องกัน

รัตน์ บัวสนธ์ (2535 : 372-374) ได้เสนอการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยทำการวิจัยเป็นรายกรณีศึกษาชุมชนแห่งหนึ่งในเขตภาคกลางตอนล่าง ทั้งนี้การวิจัยมีลักษณะเป็นการวิจัยและพัฒนาที่ประยุกต์ใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมซึ่งมีระเบียบวิธีเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพมีการเข้าไปอยู่ร่วมในชุมชน ผลการวิจัยพบว่า

1. ภายในชุมชนมีสิ่งที่แสดงถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ การอนุรักษ์ และสร้างป่าไม้ของชุมชน ตลอดจนการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ระหว่างวัด โรงเรียน ชุมชน นั้นมีความสัมพันธ์ที่ดี แต่โรงเรียนกับชุมชนไม่เคยวางแผนร่วมกันเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอนมาก่อน

2. ผลจากการสนทนากลุ่มสมาชิก สามารถช่วยกำหนดเนื้อหาที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น เสนอสอดคล้องกับผลการวิจัยข้อที่ 1

3. นโยบายการควบคุมวิชาการจากหน่วยงานบังคับบัญชาส่วนกลางเป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้การใช้หลักสูตรติดขัด ความไม่ใส่ใจทางวิชาการอย่างเพียงพอของผู้บริหารมีแนวโน้มทำให้การใช้หลักสูตรไปใช้ประสพผลแตกต่างกัน นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นไปตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

4. ในด้านตัวหลักสูตรนั้น มีส่วนที่จะต้องแก้ไข คือ เนื้อหาบางส่วนที่เกี่ยวกับบุคคลสำคัญของชุมชน และการกำหนดเวลาเรียนตามเนื้อหาต่างๆ ของหลักสูตรยังไม่เหมาะสม สำหรับการประเมินด้านผู้ปกครองของนักเรียนพบว่า ผู้ปกครองให้การสนับสนุนการใช้หลักสูตร

วินัย บำรุงกิจ (2535 : 77-95) ศึกษาเรื่อง ความรู้ความตระหนักต่อภาวะมลพิษทางสิ่งแวดล้อมของนักเรียนพลตำรวจ โรงเรียนตำรวจนครบาล พบว่า นักเรียนพลตำรวจส่วนใหญ่มีความตระหนักต่อภาวะมลพิษทางสิ่งแวดล้อมในระดับสูงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 90 กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกัน มีความตระหนักต่อภาวะมลพิษทางสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความตระหนักต่อภาวะมลพิษทางสิ่งแวดล้อมไม่ต่างกัน และกลุ่มตัวอย่างที่มีการรับรู้ข่าวสารแตกต่างกันมีความตระหนักต่อภาวะมลพิษทางสิ่งแวดล้อมไม่ต่างกัน

สุรินทร์ หลักแหลม (2534 : 93-96) ศึกษาเรื่องความรู้ความตระหนักและการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหามลพิษทางสิ่งแวดล้อมของสมาชิกสภาเขต (สข.) ในกรุงเทพมหานครพบว่าสมาชิกสภาเขตมีความตระหนักเกี่ยวกับมลพิษทางสิ่งแวดล้อม สมาชิกสภาเขตที่มีอายุแตกต่างกัน มีความตระหนักไม่แตกต่างกัน และสมาชิกสภาเขตที่มีการศึกษาต่างกัน มีความตระหนักไม่ต่างกัน

มยุรี สิงห์โทธราช (2536) ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างมโนภาพแห่งตนและสภาพแวดล้อมในโรงเรียนตามการรับรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันรับรู้สภาพแวดล้อมในโรงเรียน ด้านครู ด้านการเรียนการสอน ด้านการให้บริการนักเรียน และด้านอาคารสถานที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ฉลอม พลอยสังข์ (2537) ศึกษาเรื่อง การประเมินโครงการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีมิติที่มุ่งประเมิน 4 ด้าน ได้แก่ ประเมินด้านสภาพแวดล้อม ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ซึ่งในแต่ละด้านได้นำเสนอ ข้อมูลที่ต้องการ (ความสอดคล้องของวัตถุประสงค์โครงการกับหน่วยงาน, ความเป็นไปได้ของวัตถุประสงค์และเป้าหมาย, ความคิดเห็นในด้านสิ่งแวดล้อม, ความพร้อมในปัจจัยเบื้องต้น, ปัญหาในการดำเนินโครงการ, สภาพแวดล้อมของโรงเรียนหลังจากการดำเนินโครงการ, ความคิดเห็นในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมของนักเรียน) แหล่งข้อมูล (เอกสาร, ผู้บริหารโรงเรียน, ครู, ผู้รับผิดชอบโครงการ) เครื่องมือที่ใช้ (แบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประเมินค่า, แบบตรวจสอบรายการ) การวิเคราะห์ข้อมูล (ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน) และเกณฑ์การตัดสินใจ (พิจารณา ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น)

สุรีย์ พลุหอม (2537 : บทคัดย่อ) ศึกษาโดยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และค่านิยมด้านสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยการสอนตามแนวคิดการพัฒนาแบบยั่งยืนกับการสอนตามแผนของกรมวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ของนักเรียนกลุ่มทดลอง ที่ได้รับการสอนโดยใช้แนวคิดการพัฒนาแบบยั่งยืน และนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนตามแผนการสอนของกรมวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และค่านิยมด้านสิ่งแวดล้อมของนักเรียน กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

นำพล คารมปราชญ์ (2538) ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุทัยธานี ที่มีต่อสิ่งแวดล้อม 5 ด้าน คือ ระบบนิเวศน์ และทรัพยากรธรรมชาติ สถานการณ์สิ่งแวดล้อมของประเทศไทย สถานการณ์สิ่งแวดล้อมของ

รชฎ พันธุ์พิทแพทย์ (2538 : บทคัดย่อ) ได้ทำการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสำหรับนักวิชาการเกษตร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้จำนวน 300 คน เครื่องมือเป็นแบบสอบถามและแบบวัดเจตคติ ผลการสำรวจพบว่า สิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรมีเนื้อหา 5 ด้าน คือ (1) การควบคุมมลพิษสิ่งแวดล้อม (2) นโยบาย (3) เทคโนโลยีทางการเกษตร (4) ระบบนิเวศวิทยา (5) ทรัพยากรธรรมชาติและพลังงาน ซึ่งนักวิชาการเกษตรยังมีเจตคติในทางลบต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรทั้ง 5 ด้าน

อัชฌา สิงห์แก้วสืบ (2538 : 42) ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในวิชาสังคมศึกษา จากการสอนโดยวิธีศึกษาสำรวจสิ่งแวดล้อมท้องถิ่นกับการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วย การสอนโดยวิธีศึกษาสำรวจสิ่งแวดล้อมท้องถิ่นกับนักเรียนที่เรียนด้วยการสอนตามคู่มือครู มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมีเจตคติต่อสิ่งแวดล้อมต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เฉลิม พรหมคุณภรณ์ (2539 : 103-109) ศึกษาเรื่อง ศึกษาสิ่งแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา เขตการศึกษา 12 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยศึกษากับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ปีการศึกษา 2538 จำนวน 944 คน พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงในโรงเรียนที่มีขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีความเห็นว่า สภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนในภาพรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับดี เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนชาย กับนักเรียนหญิง พบว่า มีความเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ส่วนนักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความเห็นไม่แตกต่างกันเมื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ของเพศและขนาดของโรงเรียนที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียน พบว่า นักเรียนที่มีเพศต่างกันและอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ส่วนด้านพฤติกรรมของผู้เรียน พบว่า นักเรียนมีเพศต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)

พิเศษ สมิตานนท์ (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องความรู้และการปฏิบัติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินสายการบินไทยและสายการบินเจแปนแอร์ไลน์

รจรินทร์ พรหมศิริ (2539 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยโดยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและค่านิยมด้านสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยการสอนแบบการศึกษาออกสถานที่กับนักเรียนที่เรียนโดยการสอนตามคู่มือครูของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีค่านิยมด้านสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เสน่ห์ คำสมหมาย (2539 : 106-107) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมรณรงค์และรักษาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยม เฉพาะกรณีโรงเรียนลำปางวิทยาคม อำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า โรงเรียนขาดงบประมาณสนับสนุนบางอย่าง ขาดการจัดกิจกรรมระหว่างครูกับนักเรียน ขาดการทำงานอย่างต่อเนื่องในบางเรื่อง หากมีงบประมาณและการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง จะทำให้งานรณรงค์และรักษาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนดำเนินไปอย่างดี

คณิต ธนุธรรมเจริญ (2540 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องสิ่งแวดล้อมในชุมชนกับการเปลี่ยนแปลงการจัดการทรัพยากรบนพื้นที่สูง เพื่อศึกษากระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษาโดยชุมชนเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. วิถีการดำเนินชีวิตของชุมชนดั้งเดิมเป็นการผลิตเพื่อการยังชีพตามความเชื่อและภูมิรู้ของชุมชน ต่อมาเมื่อชุมชนได้มีปฏิสัมพันธ์กับภายนอกมากขึ้น รูปแบบการผลิตของชุมชนได้เปลี่ยนแปลงไปเป็นการผลิตในเชิงพาณิชย์มากขึ้น
2. กระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษาของชุมชนเป็นการสร้างพฤติกรรม ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม ต่อทรัพยากร ดิน น้ำ ป่าไม้ มี 2 รูปแบบ คือ
 - 2.1 การเรียนรู้ที่เกิดจากภูมิรู้ดั้งเดิม ของชุมชนโดยสถาบันครอบครัว ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดแก่บุตร
 - 2.2 การเรียนรู้ใหม่ๆ จากภายนอกชุมชน เจ้าหน้าที่องค์กรทำหน้าที่ถ่ายทอดแก่สมาชิก
3. ชุมชนมีการจัดทรัพยากร ดิน น้ำ ป่าไม้ ตามเกณฑ์ความเชื่อและแบบแผนการผลิตเพื่อการยังชีพ ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษากับการจัดการทรัพยากรดิน น้ำ ป่าไม้ ของชุมชนมี 3 รูปแบบ คือ สัมพันธ์ในระดับความคิด สัมพันธ์ในระดับความเชื่อและสัมพันธ์ในระดับปฏิบัติการ

พิษณุ เดชไธ (2540 : 85) ได้ทำการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยการสอนแบบบูรณาการที่ใช้เทคนิคการพัฒนาแบบยั่งยืน ผลปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบบูรณาการที่ใช้เทคนิคการพัฒนาแบบยั่งยืนกับนักเรียนที่เรียนด้วยการสอนตามคู่มือการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา มีเจตคติต่อสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วิภาเพ็ญ เจียสกุล (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่ชั้นกลาง กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีวิธีการกำจัดขยะมูลฝอยที่พึงประสงค์ร้อยละ 44.0 โดยมีการทิ้งขยะแบบแยกประเภทเป็นขยะแห้งและขยะเปียก ร้อยละ 39.5 ของทั้งหมด

อุดมศักดิ์ มุณีกันนธ์ (2540 : 60-63) ได้ประเมินโครงการเรื่อง การพัฒนาบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมโรงเรียนแม่จันวิทยาคม จังหวัดเชียงราย ปีการศึกษา 2538-2539 โดยประเมินความคิดเห็นก่อนและหลังการดำเนินการพัฒนาตามทัศนะของครู ลูกจ้างประจำ และนักเรียนในโรงเรียน พบว่า ครู ลูกจ้างประจำ และนักเรียนเห็นว่า ก่อนการดำเนินงานมีการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง แต่ภายหลังดำเนินงานโครงการแล้วมีการพัฒนาอยู่ในระดับมาก แต่ครูและลูกจ้างประจำเห็นว่า ในส่วนที่เกี่ยวกับการตกแต่งพื้นที่โรงเรียนได้สวยงามอยู่ในระดับมากที่สุด สำหรับนักเรียนเห็นว่า การจัดห้องเรียนให้มีความสะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย มีแสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทสะดวก ตกแต่งสวยงาม และเอื้อต่อการเรียนการสอน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

ณตวรรษ อินทะวงษ์ (2541 : 191-192) ได้ศึกษาเรื่องการดำเนินการมาตรฐานสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนบ้านดงน้อย สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม พบว่า การจัดกิจกรรมตามแผนงาน โครงการสิ่งแวดล้อมทำได้จำกัดเนื่องจากขาดงบประมาณ การดำเนินงานขาดความต่อเนื่อง กิจกรรมไม่สอดคล้องกันและซ้ำซ้อน ครูขาดประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง นักเรียนขาดความสนใจและรับผิดชอบ การจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมศึกษาไม่มีประสิทธิผลเนื่องจากขาดสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน

ดลพร เผือกคง (2541 : บทคัดย่อ) ศึกษาค้นคว้าเรื่องการรับรู้และความตระหนักของประชาชนในท้องถิ่นต่อผลกระทบสิ่งแวดล้อม จากโครงการโรงไฟฟ้าพลังงานความร้อน สุราษฎร์ธานี โดยใช้แบบสอบถามกับประชาชนในท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ใกล้บริเวณที่ตั้งโครงการไฟฟ้า ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในท้องถิ่นมีการรับรู้ต่อผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากโครงการ

องอาจ เทียมกลาง (2541 : 56) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทของศึกษาธิการอำเภอในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ผลการวิจัยพบว่า ศึกษาธิการอำเภอมีบทบาทที่ปฏิบัติงานด้านสิ่งแวดล้อมในทุกๆด้านไม่แตกต่างกันเลย กล่าวคือ ศึกษาธิการอำเภอไม่ว่าจะมีอายุเท่าไร การศึกษาระดับใด จบการศึกษาระดับปริญญาโท และมีประสบการณ์ในการได้รับข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อมอย่างไร ก็จะมีบทบาทในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเหมือนกัน

ประพล มลิณทจินดา (2542 : บทคัดย่อ) ศึกษาความตระหนักในปัญหาสิ่งแวดล้อมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดเพชรบุรี เพื่อศึกษาความตระหนักในปัญหาสิ่งแวดล้อมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับสูง อายุ การศึกษา อาชีพ การรับรู้ข่าวสาร และความรู้ความเข้าใจในปัญหาสิ่งแวดล้อม มีผลต่อความตระหนักอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนเพศ และสถานสมรส ระดับการศึกษา รายได้ และประสบการณ์ในปัญหาสิ่งแวดล้อม ไม่มีผลต่อความตระหนัก ผลการทดสอบถดถอยพหุคูณ แสดงว่า ความตระหนักในปัญหาสิ่งแวดล้อม ขึ้นอยู่กับความรู้ความเข้าใจและการรับรู้ข่าวสาร ที่ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ 31.6

ณุตตรา แทนคำ (2543 : 124-125) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดสิ่งแวดล้อมศึกษาในโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาดีเด่น ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จากโรงเรียนประถมฐานบินกำแพงแสน ซึ่งได้รับรางวัลในระดับประเทศ โรงเรียนบ้านหนองขาม ได้รับรางวัลระดับเขตการศึกษา และโรงเรียนวัดด่านสำโรง ซึ่งได้รับรางวัลในระดับจังหวัด ผลการวิจัยพบว่า ทั้ง 3 โรงเรียน มีการจัดสภาพแวดล้อมในบริเวณโรงเรียนให้ร่มรื่น มีที่รองรับขยะและมีกิจกรรมประหยัดพลังงานไฟฟ้าและน้ำ ผู้บริหารให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมศึกษา บุคลากรทุกคนให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมสิ่งแวดล้อมศึกษา นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมโดยเน้นนักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง โรงเรียนนำเสนอและเผยแพร่ผลงานทางสิ่งแวดล้อมแก่ชุมชนเพื่อเป็นแบบอย่าง ซึ่งโรงเรียนที่ชนะเลิศระดับประเทศ เป็นโรงเรียนที่มีปัจจัยสนับสนุนให้โรงเรียนได้รับรางวัลสิ่งแวดล้อมศึกษาดีเด่นกว่าอีก 2 โรงเรียน

ดุสิตา กระวานชิต (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติของพระสงฆ์ในจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า พระสงฆ์มีบทบาทในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง

ตำรวจ อ่อนน้อม (2543 : 88-89) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน ประถมศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า สภาพทั่วไปในการจัดเตรียมสถานที่ ทำความสะอาด ปลูกไม้ยืนต้น และการติดตั้งระบบสาธารณูปโภคยังมีน้อย ขาดการจัดกิจกรรม วัฒนธรรมรักษาสิ่งแวดล้อมกับหน่วยงานอื่น การเรียนการสอนครูมีการบูรณาการกับรายวิชาอื่นๆ ขาดการประสานงานกับชุมชนในการดำเนินการจัดสิ่งแวดล้อม ปัญหาที่พบในการวิจัย ได้แก่ การจัดทำแผนงาน การดำเนินตามแผน การประชาสัมพันธ์ ขาดบุคลากรที่เชี่ยวชาญและ งบประมาณในการดำเนินงาน ชุมชนให้การสนับสนุนไม่มากนัก

ลัดดา เอี่ยมสุขศรี (2543 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิเคราะห์การประเมินโครงการ ฝึกอบรมอาสาสมัครด้านสิ่งแวดล้อม ในแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม จังหวัดราชบุรี ผลการวิเคราะห์สรุปได้ว่า

1. การประเมินบริบทหรือสภาวะแวดล้อม ควรจัดให้มีการฝึกอบรม โครงการอาสาสมัคร ด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อส่งเสริมและรักษาสิ่งแวดล้อม
2. การประเมินปัจจัยนำเข้า ด้านบุคลากร งบประมาณ ระยะเวลา มีความเหมาะสม ระดับปานกลาง ยกเว้นด้านวัสดุ อุปกรณ์ มีความเหมาะสมน้อย
3. การประเมินกระบวนการ ด้านบริหารจัดการโครงการ ขั้นตอน กิจกรรม การบริหาร งบประมาณ ระยะเวลาดำเนินโครงการ มีความเหมาะสมปานกลาง
4. การประเมินผลผลิต พบว่า อาสาสมัครด้านสิ่งแวดล้อมที่เข้ารับการฝึกอบรม มีความรู้ ความเข้าใจ อยู่ในระดับปานกลาง มีความตระหนักอยู่ในระดับสูง มีส่วนร่วมปฏิบัติขณะ ฝึกอบรมอยู่ในระดับปานกลาง และมีส่วนร่วมปฏิบัติหลังฝึกอบรมอยู่ในระดับสูง

ธัญวัญญ์ ไตรรัตน์ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยในเรื่องของการพัฒนาหลักสูตรโดยใช้ ภูมิปัญญาเช่นกัน ในกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แขนงงานเลือก เรื่อง พิษสมุนไพรรักษาในชุมชนสระคูณ เพื่อพัฒนาหลักสูตรและประเมินหลักสูตร กลุ่มตัวอย่าง คือ

1. หลักสูตรที่พัฒนาขึ้น มีจุดมุ่งหมายส่งเสริมให้นักเรียน นำความรู้ไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน ส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์โครงสร้างของหลักสูตรมีความ เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียนเนื้อหาหลักสูตรสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตประจำวันของนักเรียนและ อาชีพของผู้ปกครอง แต่เวลาไม่เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนการสอน

2. ด้านปัจจัยเบื้องต้น มีความพร้อมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

3. ด้านกระบวนการมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นให้นักเรียนนำความรู้ไปใช้ ไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน ปลูกฝังให้นักเรียนรัก และภูมิใจในท้องถิ่นของตน

4. ด้านผลผลิต นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับพืชสมุนไพรอยู่ในระดับมาก นักเรียนนำความรู้ ไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน เกิดความรักและห่วงใยในท้องถิ่นของตน เห็นคุณค่าของภูมิปัญญา ท้องถิ่น มีทักษะในการใช้เครื่องมือในการทำงาน ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี ปรับปรุงการทำงาน ของตนเองอยู่เสมอ รู้จักวางแผนและแก้ปัญหาในการทำงาน เห็นคุณค่าของการทำงาน

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ (2544 : 459-485) ใช้ระเบียบวิจัยเชิงบรรยาย ประเภท การสำรวจ เพื่อการประเมินความเหมาะสมของเนื้อหาที่อบรม ติดตามการประยุกต์ใช้ และ เผยแพร่ความรู้ของผู้ที่ผ่านการอบรม และประเมินการใช้พลังงานของโรงเรียนที่ส่งครูเข้ารับการ อบรม การวิจัยครั้งนี้ใช้กรอบความคิดในการวิจัย 2 ส่วน คือ กรอบความคิดในการวิเคราะห์ ประเมินประสิทธิผลของการอบรมและกรอบความคิดในการอธิบายพฤติกรรมการประยุกต์ใช้และ เผยแพร่ความรู้จากการฝึกอบรม

6.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

เบรน (Brain, 1968 : 2066-A) ได้ศึกษาถึงอิทธิพลของขนาดชั้นเรียนว่า มีผลต่อความ พึงพอใจและความรู้ของนักเรียนเพียงใด ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนที่เรียนในห้องเรียนที่มีขนาดปกติกับขนาดใหญ่กว่าปกติ จะมีความพอใจใน สิ่งแวดล้อมพอๆกัน

2. ไม่พบความสัมพันธ์ที่แน่นอนเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งสอง กลุ่มที่ใช้ห้องเรียนมีขนาดแตกต่างกัน

เยตส์ (Yates, 1969 : 2084A) ได้ศึกษาความยืดหยุ่นของการพัฒนาอาคารสถานที่ และการใช้ประโยชน์จากอาคารสถานที่ของโรงเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า

1. โรงเรียนรู้จักการใช้ประโยชน์จากอาคารสถานที่อย่างรวดเร็ว เช่น รู้จักจัดห้องให้กว้าง โดยแบ่งห้องด้วยกระดานดำหรือตู้ที่เคลื่อนย้ายได้ง่าย

2. เมื่อเปรียบเทียบกับปี 1960 แล้วจะเห็นว่าโรงเรียนในปี 1968 รู้จักยืดหยุ่นใช้ประโยชน์จากอาคารสถานที่มากขึ้น

3. บุคลากรในโรงเรียนประถมศึกษามีแนวโน้มในการรู้จักยืดหยุ่นใช้ประโยชน์จากอาคารสถานที่มากกว่าบุคลากรในโรงเรียนมัธยม

4. โรงเรียน 9 ใน 20 โรงเรียนที่ศึกษามีความยืดหยุ่นในการใช้อาคารสถานที่สูงมาก

รันส์ (Runes, 1971 : 32) กล่าวถึงความตระหนักร้อยอย่างจำกัดว่า ความตระหนักเป็นการกระทำที่เกิดจากความสำนึก

กู๊ด (Good, 1973 : 54) ได้ให้ความหมายว่า ความตระหนัก หมายถึง ความรู้สึกที่แสดงถึงการเกิดความรู้ของบุคคล หรือการที่บุคคลแสดงความรู้สึกรับผิดชอบต่อปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น

จอห์นสัน (Johnston, 1974 : 4911A) ได้ศึกษาความคิดเห็นและทัศนคติของครูที่สอนและไม่สอนวิทยาศาสตร์ เรื่องการสอนสิ่งแวดล้อม พบว่า ครูส่วนใหญ่เห็นว่า การสอนแบบอภิปรายในชั้นเป็นการสอนที่ดี และการออกไปศึกษาชุมชนจะช่วยส่งเสริมความรู้ของนักเรียนเป็นอย่างดี

วินส์ตัน (Winston, 1974 : 3412-3413) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความตระหนักในปัญหาเกี่ยวกับ สิ่งแวดล้อมกับความเป็นห่วงกังวลต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ผลการศึกษาพบว่า ความตระหนักในปัญหากับความห่วงกังวลของนักเรียน ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญสรุปได้ว่า นักเรียนที่แสดงตนว่ามีความเป็นห่วงกังวลต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม ไม่จำเป็นต้องมีความเข้าใจปัญหาสิ่งแวดล้อม

ฮอสเลย์ (Hosley, 1975) ได้ศึกษาเปรียบเทียบวิธีการสอนที่ใช้ในการศึกษานอกสถานที่ หรือทัศนศึกษากับวิธีใช้ภาพหนึ่งประกอบพร้อมทั้งเครื่องบันทึกเสียงในการสอนสิ่งแวดล้อม ผลปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีทั้งสองโดยเลือกเพียงวิธีเดียว ต่างก็ได้คะแนนการสอบครั้งหลังสูงพอๆกัน แต่กลุ่มที่ใช้วิธีทั้งสองประกอบกันจะได้ คะแนนเพิ่มสูงขึ้นสูงสุดในการสอบครั้งหลังคือ สูงกว่าอีกสองกลุ่มที่ใช้วิธีใดวิธีหนึ่งเพียงอย่างเดียว

เบนน์ (Benn, 1976 : 4368) ได้วิจัยเปรียบเทียบสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยในอุดมคติกับสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยที่นักศึกษาได้รับรู้จากประสบการณ์จริงในทัศนะของนักศึกษาชั้น

เพค (Peck, 1976 : 4233A) ได้เปรียบเทียบการสอนวิชาสิ่งแวดล้อม 3 ลักษณะ คือ สอนในห้องเรียน สอนนอกห้องเรียน และสอนทั้งในห้องเรียนและสอนนอกห้องเรียนประกอบกัน ว่ามีความแตกต่างกันในเรื่องของความรู้ และเจตคติอย่างไร โดยทำการทดสอบก่อนและหลังเรียน พบว่า กลุ่มที่เรียนนอกห้องเรียนได้คะแนนการสอบครั้งหลังมากกว่ากลุ่มอื่น กลุ่มที่เรียนทั้งในและนอกห้องเรียน ได้คะแนนเพิ่มขึ้น แต่ไม่มากเท่ากลุ่มที่เรียนนอกห้องเรียน

ชวาบ (Schwaab, 1976 : 7735A-7738A) ได้ศึกษาวิธีสอนเนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษา แบบต่างๆ ที่ใช้สอนในวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา โดยศึกษาจากครูและนักเรียนของมหาวิทยาลัยในรัฐอิลลินอยส์ พบว่า ครูมีความเห็นว่าวิธีการสอนที่นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม ได้ปฏิบัติจริงเป็นวิธีการสอนที่เหมาะสมมากกว่าวิธีการสอนที่นักเรียนไม่ได้ร่วมปฏิบัติ แต่ครูมักใช้วิธีการสอนที่ได้ผลน้อย วิธีสอนแบบพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ เกม สถานการณ์จำลอง ครูมีความเห็นว่าได้ผลดีแต่ครูไม่ค่อยใช้สอนกัน นักวิชาการมีความเห็นว่าควรให้ความรู้แก่ครูในเรื่องเหล่านี้

โอลก (Oloke, 1980 : 4386-A) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้และทัศนคติต่อวิชานิเวศวิทยาของนักเรียนมัธยมศึกษาในไนจีเรีย ระหว่างนักเรียนที่เรียน 2 กลุ่ม กลุ่มควบคุมใช้การสอน ตามหลักสูตรของรัฐ ส่วนกลุ่มทดลองใช้วิธีการประยุกต์การสอนโดยใช้การเรียนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ผลจากการศึกษาของโอลก สรุปได้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้และทัศนคติที่ดีต่อนิเวศวิทยาของกลุ่มทดลองดีกว่ากลุ่มควบคุม

เคอร์ริด (Currid, 1982 : 28-A) ได้ศึกษาการวางแผนในมลรัฐเวอร์จิเนียตะวันตก โดยทำการศึกษาว่า ประชากรที่อาศัยในท้องที่ต่างๆ ที่เป็นที่ตั้งของโรงเรียนจะมีอิทธิพลต่อการวางแผนการศึกษาอย่างไรหรือไม่ ผลการศึกษาพบว่า โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตอุตสาหกรรม เขตที่อยู่อาศัยของคนรวม เขตที่อยู่อาศัยของคนหลายเชื้อชาติและเขตชุมชน มีความสัมพันธ์ต่อการวางแผนต่ำ และการวางแผนที่ดีขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนเป็นสำคัญ

ฟอล์ค และบอลลิง จอห์น (Falk, John and Balling, John, 1982 : 22-28) วิจัยเรื่องสภาพแวดล้อมในการศึกษาค้นคว้านอกระบบที่มีผลต่อการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลง

ฟิลลิปส์ (Phillips, 1988 : 203) ศึกษาการประเมินผลด้านพุทธิพิสัยและจิตพิสัยจากการทำสื่อการสอนของครูที่ทำงานให้กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมรัฐหลุยส์เซียนา ซึ่งเป็นการศึกษาเปรียบเทียบเกี่ยวกับวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษาระหว่างการสอนแบบดั้งเดิมหรือใช้ตำราที่ปรับใช้ในท้องถิ่น ศึกษาเกี่ยวกับนักเรียนที่เรียนวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อมจำนวน 18 ห้องเรียนจากโรงเรียน 4 แห่ง ที่เรียนวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อมจำนวน 18 ห้องเรียนจากโรงเรียน 4 แห่ง ทำการทดลองโดยแบ่งกลุ่มควบคุม (ใช้ตำรา) กับกลุ่มทดลอง (ใช้ตำราที่ปรับใช้กับท้องถิ่น) เป็นเวลา 3 เดือน พบว่า กลุ่มทดลองมีสัดส่วนด้านพุทธิพิสัยและจิตพิสัยหลังทดลองสูงขึ้นกว่าก่อนทดลอง การศึกษาเสนอแนะได้ว่าวิธีการใช้กิจกรรมตามท้องถิ่นในการสอนวิชาสิ่งแวดล้อมให้ผลการเรียนที่สูงกว่าการใช้ตำรา

ลอซซี (Lozzi, 1989 : 3-8) ได้ทำการสังเคราะห์งานด้านจิตพิสัยที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมศึกษา ผลการสังเคราะห์งานวิจัยสรุปได้ว่า การสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาให้มีประสิทธิภาพตรงตามวัตถุประสงค์ และก่อให้เกิดเจตคติ และค่านิยมทางบวกได้ต่อเมื่อ ใช้การสอนอย่างเฉพาะเจาะจงความรู้ เจตคติและค่านิยมทางสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์ไม่ชัดเจน เจตคติและค่านิยมทางสิ่งแวดล้อมเมื่อเกิดขึ้นแล้วจะปรากฏอยู่นาน การสร้างเจตคติ และค่านิยมทางสิ่งแวดล้อมให้กับเด็กควรเริ่มก่อนวัยเรียน สื่อการสอนเป็นนวัตกรรมสำคัญที่มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเจตคติและค่านิยมทางสิ่งแวดล้อมของนักเรียน

ดอร์เรียน (Dorian, 1992 : 459-A) ได้ศึกษาเรื่อง หลักสูตรสิ่งแวดล้อมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา ศึกษาการรับรู้และการสอนของครูในเมืองเฮอฟอร์ดเชียร์ เบริกเชียร์และเอวอวนในประเทศอังกฤษ จุดมุ่งหมายในการศึกษาเพื่อ ต้องการทราบขอบเขตของเนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความคิดว่าสิ่งแวดล้อมศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยพัฒนาเด็ก ๆ ให้เกิดความตระหนักในเรื่องสิ่งแวดล้อม การแก้ไขปัญหา อย่างไรก็ตามครูส่วนใหญ่เห็นว่า เป็นสิ่งที่ยากในการนำไปใช้ให้ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติจริงที่โรงเรียน เพราะปฏิบัตินั้นมีความเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบทางจริยธรรม

ลาสเชียร์ (Lasheir, 1993 : 1768) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา การนำไปใช้และผลสำเร็จ การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อออกแบบการพัฒนากลุ่มไปใช้ เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์และยกระดับความรู้ความสามารถในการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา 4 ด้าน คือ การประเมินความต้องการครู การมีส่วนร่วมในการวางแผนการประชุมอบรมเชิงปฏิบัติการ 2 สัปดาห์ และการติดตามการประเมินผล การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หลังจากสำเร็จสิ้นการประชุมอบรมเชิงปฏิบัติการ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูประถมศึกษา จำนวน 25 คน จากรัฐ ไอโอวา แคนซัส เนบราสกา ทำการร่วมศึกษาที่เมืองลอเรนซ์ แคนซัส เมื่อเดือนเมษายน ปี 1914 โดยอภิปรายปัญหาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาใน 5 ประเด็น ดังนี้

1. การให้ความสำคัญเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมท้องถิ่น
2. การแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมและการตัดสินใจ
3. การบูรณาการสิ่งแวดล้อมในหลักสูตร
4. บทบาทนักวิชาการ และผู้บริหารในด้านสิ่งแวดล้อมศึกษา
5. การสร้างหน่วยงานนักวิชาการสิ่งแวดล้อมศึกษา

